

BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ:
”لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطَرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ، فَقُولُوا:
عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ.“

İbn Abbâs'ın işittiğine göre,
Hz. Ömer (ra) minberde şunları söylemiştir:
“Ben Peygamber’i (sav) şöyle buyururken işittim: ‘Hıristiyanların Meryem
oğlunu (İsa’yı) övmekte aşırı gittikleri gibi siz de beni övmeye aşırılık
göstermeyin. Şüphesiz ki ben Allah’ın kuluyum. Onun için bana ‘Allah’ın kulu
ve resûlü’ deyin.”

(B3445 Buhârî, Enbiyâ, 48)

رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ قَالَ: قَدِمَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ... فَقَالَ:
”إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ دِينِكُمْ فَخُذُوا بِهِ وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ رَأْيِ
فَأِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ.“

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلِ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي
كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبَنَةٍ مِنْ زَاوِيَةِ فَجَعَلَ النَّاسُ
يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبَنَةُ؟ قَالَ: فَأَنَا اللَّبَنَةُ وَأَنَا
خَاتِمُ النَّبِيِّينَ.“

عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:
”إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ: يَا قَوْمِ إِنِّي رَأَيْتُ
الْجَيْشَ بِعَيْنِي، وَإِنِّي أَنَا التَّذِيرُ الْعُرْيَانُ فَالْتَّجَاءَ. فَاطَاعَهُ طَائِفَةٌ مِنْ قَوْمِهِ فَأَذْلَجُوا،
فَانْطَلَقُوا عَلَى مَهْلِهِمْ فَجَوَّأَ، وَكَذَّبَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ فَأَصْبَحُوا مَكَانَهُمْ، فَصَبَّحَهُمْ
الْجَيْشُ، فَأَهْلَكَهُمْ وَاجْتَاكَهُمْ، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ أَطَاعَنِي، فَاتَّبَعَ مَا جِئْتُ بِهِ، وَمَثَلُ
مَنْ عَصَانِي وَكَذَّبَ بِمَا جِئْتُ بِهِ مِنَ الْحَقِّ.“

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ:
”مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ...“

Râfi' b. Hadîc'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Medine'ye geldiğinde... (hurmaların aşılması konusunda kendi görüşünü belirttikten sonra) şöyle buyurmuştur: *“Ben ancak bir insanım, size dininize dair bir şey emredersem onu hemen alın. Ama kendi görüşümle bir şey emredersem (unutmayın ki) ben de bir insanım.”*

(M6127 Müslim, Fedâil, 140)

Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Benimle benden önceki peygamberlerin durumu, bir ev inşa eden kimseye benzer. O kimse evi güzelce yapıp mükemmel hâle getirmiş fakat bir köşede sadece bir tuğla yeri boş kalmıştır. İnsanlar bu evi dolaşırlar, ona hayran olurlar ve şöyle derler: Keşke şu tuğla da konulmuş olsaydı.”* Resûlullah sözlerine şöyle devam etmiştir: *“İşte ben o tuğlayım. Ben peygamberlerin sonuncusuyum.”*

(B3535 Buhârî, Menâkıb, 18)

Ebû Musa'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Benim ve Allah'ın bana verdiği görevin durumu, bir kavme gelip ‘Ben, düşman ordusunu gözlerimle gördüm. Ben apaçık bir uyarıcıyım. Derhâl kaçıp kurtulun!’ diyen kimsenin hâline benzer. Kavminden bir kısmı onun uyarısına itaat etmiş ve geceleyin yavaşça kaçıp kurtulmuş; bir kısmı ise (onu) yalanlamış ve oldukları yerde sabahlamıştır. Düşman ordusu sabah gelip onları yok etmiştir. İşte bana itaat edip getirdiğime tâbi olan kimsenin misali ile bana isyan edip getirdiğim hakikati yalanlayanın misali buna benzer.”*

(B7283 Buhârî, İtisâm, 2; M5954 Müslim, Fedâil, 16)

Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Bana itaat eden Allah'a itaat etmiş, bana isyan eden Allah'a isyan etmiş olur...”*

(M4749 Müslim, İmâre, 33; B7137 Buhârî, Ahkâm, 1)

M

ékke'nin fethi için Medine'den ayrılan Peygamber (sav), yolda müttefik kabilelerin de katılımıyla yaklaşık on bin kişiye ulaşan ihtişamlı bir ordu ile Mekke'ye doğru ilerliyordu. İslâm ordusunun yola çıktığı haberi Mekke'ye ulaşınca, Mekke'nin ileri gelenlerinden Ebû Süfyân, Hakîm b. Hizâm ve Büdeyl b. Verka', gelen ordu hakkında daha fazla bilgi edinmek için Mekke dışına, Müslümanların geldiği güzergâha doğru yola çıkmışlardı. Resûlullah, Mekke'ye çok yakın bir mesafede olan Merrûz-zahrân vadisine gelip yerleştiklerinde askerlerine çok sayıda ateş yakmalarını emretmiş, böylece Mekkelilerin gözlerini iyice korkutmayı amaçlamıştı. Gerçekten de Ebû Süfyân ve yanındakiler gördükleri karşısında telaşlanmışlar ve sonunda Müslümanlar tarafından fark edilmişlerdi. Yakalanıp Hz. Peygamber'in huzuruna getirildiklerinde ise Ebû Süfyân İslâm'ı kabul etmişti. Peygamber Efendimiz Hz. Abbâs'a, İslâm ordusunun ihtişamını seyredip etkilenmesi için, Ebû Süfyân'ı ordunun geçeceği yola götürmesini emretti. Bunun üzerine Hz. Abbâs, Ebû Süfyân'la birlikte orduyu rahat görebilecekleri bir yere gitti. Öncelikle İslâm ordusunun ilk saflarında yer alan çeşitli müttefik Arap kabileleri geçmeye başladı. Ardından ise ensar, muhacirler ve onların içerisinde zırha bürünmüş bir vaziyette¹ Hz. Peygamber görüldü.²

Bu ihtişamlı ordu karşısında Ebû Süfyân hayretler içerisinde, "Ey Abbâs, kim bunlar?" diye sordu. Hz. Abbâs, "Bunlar Resûlullah ve ilk muhacirler ile ensardan oluşan ashâbı" dedi. Ashâbının Hz. Peygamber'e olan bağlılığına ve itaatine, ordusunun disiplinine şahit olan Ebû Süfyân, Abbâs'a hitaben, "Vallahi, kardeşinin oğlunun saltanatı çok büyümüş!" diyerek hayretini dile getirdi. Abbâs ise ona cevaben, "Hayır! Vallahi, bu saltanat değil, nübüvvettir!" karşılığını verdi.³

Ebû Süfyân'ın "saltanat" olarak gördüğü bu nimeti, Hz. Peygamber'in amcası Abbâs (ra) "nübüvvet" olarak niteliyordu. Çünkü karşılardaki bu tablo ne bireysel bir çaba ne de saltanat ile elde edilebilirdi. Evet, bir nebî idi o, nübüvvet ile görevlendirilmişti. O (sav) görevinin gereklerini yerine getirmiş, nübüvveti kendisine veren yüce irade de ona her türlü desteği vermiş ve sonuçta ortaya böyle bir manzara çıkmıştı. Nübüvvet sebebiyle doğup büyüdüğü şehirden çıkarılmış iken yine nübüvveti sayesinde

¹ MŞ36889 İbn Ebû Şeybe, *Musannef*, Meğâzî, 34.

² B4280 Buhârî, Meğâzî, 49; VM2/814 Vâkıdî, Meğâzî, II, 814.

kısa sürede güçlenmiş, kendisine gönülden bağlı taraftarlar kazanmış ve Mekke'yi fethetmeye gelmişti.

Yalnızca Allah'ın seçtiği sevgili kullarına nasip olan,⁴ istemekle elde edilemeyecek bu nübüvvet nimeti ile vazifelendirilen Hz. Muhammed (sav) âlemlere rahmet olarak gönderilmişti.⁵ İşte bu rahmetin ilk tezahürü, oluştuğu bu inançlı toplumda açık bir şekilde görülüyordu. Nitekim Hz. Peygamber, câhiliye karanlığından çıkardığı ashâbını, faziletli bir toplum hâline getirmiş bir vaziyette Mekke'ye geri dönüyor, bunu gören müşrikler ise hayretler içerisinde kalıyordu. Ebû Süfyân'ın dile getirdiği bu hayret verici değişim, arkasında birçok taraftar toplamış bir liderin saltanatı değil, Hz. Peygamber'in beşer ve liderlik vasıflarının nübüvvet ile desteklenmesi sonucunda oluşmuş üstün başarılarının bir tezahürü idi.

Nübüvvet gerçeğini kabullenemeyen müşriklerin akıl almaz peygamber tasavvurlarına karşın Kur'an'da, Hz. Peygamber'in bir "resûl/nebî" olduğu ilân edilirken hemen ardından onun aynı zamanda ölümlü bir "beşer/insan" olduğu da hatırlatılıyordu.⁶ Muhammed (sav), Allah'ın elçisi olmakla birlikte aynı zamanda bir insandı. O, Mekkeli müşriklerin görmek istedikleri gibi ne bir melek ne bir kâhin ne de bir şair idi...⁷ Kur'an'ın ifadesiyle o, "beşer-resûl" idi.⁸ Bu hususu bizzat Hz. Peygamber de değişik vesilelerle dile getiriyordu. Nitekim "Ben peygamberim, bunda yalan yok!" der demez hemen, "Ben Abdülmuttalib'in oğluyum." diye ekliyordu. O, "Hıristiyanların Meryem oğlunu (İsa'yı) övmekte aşırı gittikleri gibi siz de beni övmeye aşırılık göstermeyin. Şüphesiz ki ben Allah'ın kuluyum. Onun için bana, 'Allah'ın kulu ve resûlü' deyin."⁹ sözleriyle kendisinin hem bir nebî hem de bir beşer olduğunu vurguluyordu. Yine, "Ben ancak bir insanım, size dininize dair bir şey emredersem onu hemen alın. Ama kendi görüşümle bir şey emredersem (unutmayın ki) ben de bir insanım."¹⁰ derken de bilhassa din ile ilgili konularda kendisine itaat edilmesi gerektiğinin altını çiziyordu.

O, bir insan olmakla birlikte aynı zamanda Rabbinden vahiy alan bir peygamberdi. Vahiy alması, Hz. Peygamber'i diğer insanlardan ayıran en önemli vasfı idi. "De ki: 'Ben de ancak sizin gibi bir beşerim. (Ne var ki) bana, 'Sizin ilâhınız ancak bir tek ilâhtır.' diye vahyolunuyor..."¹¹ âyeti bu hususu açık bir şekilde ortaya koyuyordu. O (sav), Allah'ın kulları arasından seçtiği son peygamberdi.¹² Peygamber (sav), son peygamber oluşunu mütevazı bir şekilde şöyle misallendirmişti: "Benimle benden önceki peygamberlerin durumu, bir ev inşa eden kimseye benzer. O kimse evi güzelce yapıp mükemmel

³ MŞ36889 İbn Ebû Şeybe, Musannef, Meğâzî, 34.

⁴ Şûrâ, 42/13.

⁵ Enbiyâ, 21/107; Nahl, 16/64.

⁶ İsrâ, 17/90-95; Ahzâb, 33/40.

⁷ İsrâ, 17/47, 95; Enbiyâ, 21/5; Tûr, 52/29-30.

⁸ İsrâ, 17/93.

⁹ B3445 Buhârî, Enbiyâ, 48; HM391 İbn Hanbel, I, 56.

¹⁰ M6127 Müslim, Fedâil, 140.

¹¹ Kehf, 18/110.

¹² Ahzâb, 33/40; D4252 Ebû Dâvûd, Melâhim, 1.

hâle getirmiş fakat bir köşede sadece bir tuğla yeri boş kalmıştır. İnsanlar bu evi dolaşırlar, ona hayran olurlar ve şöyle derler: Keşke şu tuğla da konulmuş olsaydı.” Allah Resûlü sözlerine şöyle devam etmişti: “İşte ben o tuğlayım. Ben peygamberlerin sonuncusuyum.”¹³

Kırk yaşında Rabbinden aldığı vahiy ile ağır bir sorumluluk¹⁴ yüklenerek nübüvvet ve risâlet görevine başlamıştı. Hz. Peygamber’in nübüvvet vazifesi, sadece gönderilmiş olduğu toplum ile de sınırlı değildi. Yüce Rabbimiz onu bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak göndermişti.¹⁵ Bu sebeple ona kıyamete kadar bâkî kalacak, eşsiz bir kitap olan Kur’an vahyolunmuştu. Hz. Peygamber (sav), “Peygamberlere kendi dönemlerindeki insanların inanacakları mucizeler verilmiştir. Bana verilen mucize ise Allah’ın bana verdiği vahiydir (Kur’an’dır).”¹⁶ buyurarak nübüvvetinin bu yönüne işaret etmişti. Bu mucize, diğer peygamberlerin sadece kendi kavimlerine hitap eden çeşitli mucizelerinden ayrılıyordu. Kur’an, hem lafzı, hem de mânâsı itibarıyla bir mucizeydi. Şiir ve edebiyat alanındaki maharetleri ile meşhur olmuş bir toplumda lafzı ve mânâsı ile insanları âciz bırakmış,¹⁷ toplumu maddî ve manevî kirlerden arındırıp inananlar için dünya ve âhiret saadetini elde etme vesilesi olan mânâsı ile de kıyamete kadar devam edecek bir mucize olmuştu.

Hz. Peygamber’i (sav) nübüvvet vazifesinde yalnız bırakmayan Rabbi, “Kur’an’ı kesinlikle biz indirdik; elbette onu yine biz koruyacağız.”¹⁸ buyurarak gönderdiği Kur’an’ı kendisinin koruyacağını Resûlü’ne müjdeliyordu. Nitekim Allah Teâlâ’nın gözetimi ve koruması, tebliğ vazifesini icra ederken daima Peygamber Efendimizin yanındaydı. Bu sebeple onun, vahyi tebliğ ederken ya da açıklarken olsun yanlış bir şey söylemesi yahut inen bir vahyi gizlemesi mümkün değildi. Zaten kişiliği de buna müsait değildi. Peygamber olmadan önce dahi çevresi tarafından güzel ahlâkı, mertliği, yalan söz söylemeyip daima doğruyu söylemesi ve güvenilirliği ile tanınmakta,¹⁹ bu sebeple de kendisine “el-Emîn” denilmekteydi.²⁰ Peygamber olmadan önce yalan söylemesine ihtimal dahi verilemeyen²¹ bir kimsenin, Allah’tan aldığı vahyi eksik yahut ilâveli bir şekilde aktarması elbette söz konusu olamazdı. “Eğer (Peygamber) bize isnat ederek bazı sözler uydurmuş olsaydı, mutlaka onu kudretimizle yakalardık. Sonra onun şah damarını koparır (onu yaşatmaz)dık. Hiçbiriniz de bu cezayı engelleyip ondan savamazdı.”²² âyetleri, Hz. Peygamber’in tebliğ görevinde ne denli titiz olduğunu göstermekteydi. Nitekim o, nefsinin arzularına göre konuşmazdı. Onun bildirdikleri vahiyden başkası değildi.²³

¹³ B3535 Buhârî, Menâkıb, 18; M5963 Müslim, Fedâil, 23.

¹⁴ Müzzemmil, 73/5.

¹⁵ Sebe’, 34/28.

¹⁶ B4981 Buhârî, Fedâilü’l-Kur’an, 1; M385 Müslim, İmân, 239.

¹⁷ Yûnus, 10/37-38.

¹⁸ Hicr, 15/9.

¹⁹ M508 Müslim, İmân, 355; B4953 Buhârî, Tefsîr, (Alak) 1.

²⁰ ST43 İbn Sa’d, Tabakât, I, 146.

²¹ B4553 Buhârî, Tefsîr, (Âl-i İmrân) 4.

²² Hâkka, 69/44-47.

Hz. Peygamber'den duyduğu her sözü ezberlemek için yazdđđı bilinen Abdullah b. Amr'a sahâbeden bazıları, "Sen işittiğin her şeyi yazıyor musun? Halbuki Resûlullah da bir insandır, öfkeliyken konuştuğu gibi mutluyken de konuşur." diyerek onu, duyduğu her şeyi yazmaması konusunda uyarma ihtiyacı hissetmişlerdi. Ancak Abdullah bu uyarılardan Hz. Peygamber'e bahsedince, Efendimiz parmağıyla ağzına işaret ederek, "Yaz! Canım elinde olana yemin ederim ki buradan haktan başkası çıkmaz." demişti.²⁴

Hz. Peygamber'in Rabbinden aldığı vahiyleri gizlemesi de düşünülemezdi. Nitekim Yüce Allah çok açık bir şekilde, "Ey Peygamber! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O'nun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun..."²⁵ buyuruyordu. Hz. Âişe de Peygamber'in (sav) Allah'ın Kitabı'ndan herhangi bir şeyi gizlediğini iddia edenlerin yalan söyleyip Allah'a iftira etmiş olacaklarını söylemekteydi.²⁶

Allah Teâlâ, Resûlü'nü yalnızca tebliğ ettiği konularda değil müşrikler ile olan mücadelelerinde de gözetip koruyordu. Müşriklerin Hz. Peygamber'i inkârları ve ona karşı yürüttükleri haince mücadeleler karşısında Allah Teâlâ, "Rabbinin hükmüne sabret. Çünkü sen bizim gözetimimizdesin..."²⁷ "...Allah seni insanlardan korur..."²⁸ ve "(Resûl'üm!) Allah'ın sana lütfu ve esirgemesi olmasaydı onlardan bir grup seni saptırmaya yeltenmişti. Onlar yalnızca kendilerini saptırırlar, sana hiçbir zarar veremezler..."²⁹ buyurarak onun daima Rabbinin gözetimi altında olduğunu hatırlatmış, böylece onun mâneviyatını ve zorluklara karşı direncini kuvvetlendirerek peygamberlik vazifesini olanca gayreti ile sürdürmesi konusunda kendisini teşvik etmişti. Yine Rabbi, müşriklere karşı, "...De ki: 'Haydi, çağırın ortaklarınızı, sonra bana tuzak kurun da bana göz açtırmayın bakalım! Şüphesiz benim velim, Kitab'ı (Kur'an'ı) indiren Allah'tır. O, bütün salihlere velilik eder.'"³⁰ demesini öğütleyerek daima onu koruyup gözettiğini vurgulamıştı.

Rabbinin gözetimi ve himayesi altında risâlet görevini yürüten Hz. Peygamber, müşrikler ile olan mücadelesinde birçok ilâhî yardımı somut bir şekilde görmüşü. Bu yardım Bedir,³¹ Uhud,³² Hendek, Huneyn Gazvesi³³ ve müşrikler ile olan diğer savaşlarda bazen görünmeyen ordular ile³⁴ bazen bir rüzgâr ile³⁵ bazen ise düşmanın kalbine korku düşmesiyle gerçekleşmiştir.³⁶ Yüce Allah kimi zaman düşmanın sayısını Müslümanlara az göstererek onları cesaretlendirmiş,³⁷ kimi zaman da sağında ve solunda elçisini koruyan beyaz giyimli gözle görülen muhafızlarla³⁸ onları desteklemişti. Ancak bu yardımlar Hz. Peygamber'i asla gevşekliğe sevk

²³ Necm, 53/3-4.

²⁴ D3646 Ebû Dâvûd, İlim, 3.

²⁵ Mâide, 5/67.

²⁶ M439 Müslim, İmân, 287;

B7531 Buhârî, Tevhîd, 46.

²⁷ Tûr, 52/48.

²⁸ Mâide, 5/67.

²⁹ Nisâ, 4/113.

³⁰ A'râf, 7/195-196.

³¹ Âl-i İmrân, 3/123.

³² B4054 Buhârî, Meğâzi, 18.

³³ Tevbe, 9/25.

³⁴ Tevbe, 9/26.

³⁵ Ahzâb, 33/9.

³⁶ Ahzâb, 33/26; M1163

Müslim, Mesâcid, 3.

³⁷ Enfâl, 8/44.

³⁸ M6005 Müslim, Fedâil, 47.

etmemiş, tam aksine o, yürüttüğü mücadelelerde daima gerekli tedbirleri alarak³⁹ kendi savaş taktiği belirlemişti. Her türlü önlemi aldıktan sonra Rabbine tevekkül eden Peygamber Efendimizin düşmana karşı gönlünde korku ve karamsarlığa yer kalmamıştı. Çünkü Rabbinin her zaman onunla beraber olduğunu biliyordu.⁴⁰

Bu ilâhî gözetim altında risâlet görevini en güzel şekilde yerine getiren Hz. Peygamber günahlardan da korunmuştu.⁴¹ Onun bulunduğu konum itibariyle uygun olmayan ortamlara girmesi, yasaklanmış fiilleri işlemesi zaten mümkün değildi. Bununla birlikte Resûlullah'ın “zelle” olarak adlandırılan küçük hataları Allah Teâlâ'nın müdahalesi ile hemen düzeltiliyordu. Söz gelimi Hz. Peygamber, müşriklerin ileri gelenlerini İslâm'a davet ettiği bir esnada yanına gelen âmâ sahâbî Abdullah b. Ümmü Mektûm ile ilgilenmemesi üzerine⁴² ve Bedir Savaşı'nda ele geçirilen esirler ile ilgili olarak ashâbî ile yaptığı istişarenin ardından alınan esirleri fidye karşılığında salma kararı üzerine Rabbinden ikaz almıştı.⁴³ Hz. Peygamber, peygamberliği boyunca İslâm'ı en ince ayrıntısına kadar yaşayarak ashâbına örnek olmuştu. Nitekim Yüce Rabimiz, “*Andolsun, Allah'ın Resûlü'nde sizin için; Allah'a ve âhiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.*”⁴⁴ buyurmaktaydı. Çünkü Hz. Peygamber, risâleti boyunca öncelikle vahyolunan emirleri kendisi uygulamış, yasaklanan fiillerden sakınmıştı. Böylece o, örnek şahsiyeti ile ilâhî vahyin en büyük delili olmuştu. Çünkü ilâhî irade Hz. Peygamber'i Müslümanlara, Müslümanları da diğer insanlara örnek (şahit) göstermekteydi.⁴⁵

Peygamber (sav), risâleti boyunca hâli ve sözleri ile ilâhî mesajı insanlığa duyurmak uğrunda sürekli bir mücadele içerisinde olmuştu. Nitekim ona gelen ilk vahiylerde kalkıp yakınlarını uyarması emredilmişti.⁴⁶ Rabbinden, “*En yakın akrabamı uyar.*”⁴⁷ emrini alan Allah Resûlü, Safâ tepesine çıkıp Mekkelilere şöyle seslenmişti: “*Ne dersiniz, size şu dağın arkasından (sizinle savaşmak üzere düşman) atlılar çıkacağını haber versem bana inanır mısınız?*” Müşrikler cevaben, “*Biz senin hiç yalanını görmedik.*” demişlerdi. Resûlullah ise onlara peygamberlik misyonunu şu sözleri ile açıklamıştı: “*Öyleyse (haberiniz olsun ki) ben, şiddetli bir azap öncesinde sizin için (gönderilmiş) bir uyarıcıyım.*”⁴⁸

Hz. Peygamber bu durumu ashâbına şu temsil ile anlatmaktaydı: “*Benim ve Allah'ın bana verdiği görevin durumu, bir kavme gelip 'Ben, düşman ordusunu gözlerimle gördüm. Ben apaçık bir uyarıcıyım. Derhâl kaçıp kurtulun!'*

³⁹ B2947 Buhârî, Cihâd, 103; B3051 Buhârî, Cihâd, 173.

⁴⁰ Enfâl, 8/19; Tevbe, 9/40.

⁴¹ B4837 Buhârî, Tefsîr, (Fetih) 2; M7126 Müslim, Sıfâtü'l-münâfikîn, 81.

⁴² Abese, 801/1-11; TT24/217 Taberî, Câmiu'l-beyân, XXIV, 217.

⁴³ Enfâl, 8/67; M4588 Müslim, Cihâd ve siyer, 58.

⁴⁴ Ahzâb, 33/21.

⁴⁵ Hac, 22/78.

⁴⁶ Müddessir, 74/1-2.

⁴⁷ Şuarâ, 26/214.

⁴⁸ B4971 Buhârî, Tefsîr, (Leheb) 1; M508 Müslim, İmân, 355.

diyen kimsenin hâline benzer. Kavminden bir kısmı onun uyarısına itaat etmiş ve geceleyin yavaşça kaçıp kurtulmuş; bir kısmı ise (onu) yalanlamış ve oldukları yerde sabahlamıştır. Düşman ordusu sabah gelip onları yok etmiştir. İşte bana itaat edip getirdiğime tâbi olan kimsenin misali ile bana isyan edip getirdiğim hakikati yalanlayanın misali buna benzer.”⁴⁹

Resûlullah (sav), bu misal ile kendisine iman edip tâbi olmayanları düşman tarafından helâk edilen kimselere benzetmekteydi. Ona itaat etmeyenler hakikaten de dünya ve âhirette mutluluğa erişemeyeceklerdi. Çünkü Resûlullah’a itaat, Allah’a itaat demektir.⁵⁰ Efendimiz, “Bana itaat eden Allah’a itaat etmiş, bana isyan eden Allah’a isyan etmiş olur...”⁵¹ buyurarak bu gerçeğe işaret etmekte ve ümmetinden kendisine itaat eden herkesin cennete gireceğini ashâbına müjdelemekte,⁵² “Muhammed’in canı elinde olan Allah’a yemin ederim ki bu toplumdaki Yahudi veya Hıristiyan biri beni işitip de getirdiğim dine inanmadan ölürse, mutlaka cehennemliklerden olur.”⁵³ buyurarak da kendisine itaat etmeyenlerin kötü akıbetini haber vermekteydi. Yüce Rabbimiz de, “Kim Peygamber’e itaat ederse Allah’a itaat etmiş olur. Kim yüz çevirirse, (bilsin ki) biz seni onlara bekçi göndermedik.”⁵⁴ buyurarak Hz. Peygamber’e itaati kendisine itaat olarak görüyor, itaat etmeyenler karşısında ise Peygamber Efendimizin vazifesinin onların başında bir bekçi gibi dikilip onları İslâm’a girmeye zorlamak olmadığını vurguluyordu. Başka bir âyet ise cehennemlik olanlardan Hz. Peygamber’in sorumlu tutulmama-çağını haber veriyordu.⁵⁵ Çünkü Hz. Peygamber yalnızca ilâhî vahyi tebliğ ile yükümlü idi.⁵⁶ Hidayet etme ise ilâhî iradeye bağlıydı⁵⁷ ve Yüce Rabbimiz zalim, kâfir ve fâsık (günahkâr) toplumları hidayete erdirmeyeceğini Resûl’üne bildirmekteydi.⁵⁸

Yüce Rabbimiz, “Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir uyarıcı; Allah’ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil olarak gönderdik.”⁵⁹ âyetiyle de Hz. Peygamber’in nübüvvet vazifesini en kapsamlı şekilde açıklıyordu: Örnek, müjdeleyici, uyarıcı, davetçi, aydın ve aydınlatıcı bir peygamber...

Yaşantısıyla Müslümanlığı en güzel şekilde temsil eden Hz. Peygamber, “(Resûlüm!) Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütlerle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et!..”⁶⁰ emri gereğince bir yandan müşrikleri yumuşak bir şekilde İslâm’a davet ediyor, diğer yandan da Allah’tan aldığı vahiyleri inananlara tebliğ ediyordu. Peygamber Efendimiz yalnızca Kur’an âyetlerini ashâbına bildirmek ile kalmıyor, aynı zamanda bu âyetleri onların anla-

⁴⁹ B7283 Buhârî, İ’tisâm, 2; M5954 Müslim, Fedâil, 16.

⁵⁰ Nisâ, 4/80; Enfâl, 8/20.

⁵¹ M4749 Müslim, İmâre, 33; B7137 Buhârî, Ahkâm, 1.

⁵² B7280 Buhârî, İ’tisâm, 2.

⁵³ M386 Müslim, İmân, 240.

⁵⁴ Nisâ, 4/80.

⁵⁵ Bakara, 2/119.

⁵⁶ Âl-i İmrân, 3/20; M3696 Müslim, Talâk, 35.

⁵⁷ Kasas, 28/56.

⁵⁸ Bakara, 2/258, 264; Tevbe, 9/24.

⁵⁹ Ahzâb, 33/45, 46.

⁶⁰ Nahl, 16/125.

yabileceği bir şekilde açıklıyordu. Onun bu vazifesini Yüce Rabbimiz, “(O peygamberleri) apaçık belgeler ve kitaplarla gönderdik. İnsanlara, kendilerine indirilene açıklaman ve onların da (üzerinde) düşünmeleri için sana bu Kur’an’ı indirdik.”⁶¹ âyeti ile ifade ediyordu.

Peygamber Efendimiz, Allah’ın kendisi ile göndermiş olduğu hidayeti yağmura benzetiyordu: “Allah’ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim, (farklı yapılarıdaki) topraklara düşen bol yağmura benzer. Bunlardan bazıları temizdir, suyu alır, bol bitki ve ot yetiştirir. Bazıları kuraktır, suyu (yüzeyinde) tutar. Bu sudan insanlar yararlanır; hem kendileri içerler hem de (hayvanlarını) sularlar ve ziraat yaparlar. Diğer bir toprak çeşidi de vardır ki dümdüzdür. (Ona da yağmur düşer ama) o ne su tutar ne de bitki yetiştirir. Allah’ın dinini inceden inceye kavrayan, Allah’ın beni kendisiyle gönderdiğinden (hidayet ve ilimden) faydalanan, öğrenen ve öğreten kimse ile (bunları duyduğu vakit kibrinden) başını bile kaldırmayan ve kendisiyle gönderdiğim Allah’ın hidayetini kabul etmeyen kimsenin misali işte böyledir.”⁶²

Hz. Peygamber, Kur’an’ı ashâbına anlatmanın yanında, Kur’an’da olmayan hususlarda yeni hükümler koymak suretiyle teşrîde (yasama) aktif bir rol de oynuyordu. Nitekim onun bu yönü Kur’an’da şöyle ifade ediliyordu: “Onlar, yanlarındaki Tevrat’ta ve İncil’de yazılı buldukları Resûl’e, o ümmî peygambere uyan kimselerdir. O, onlara iyiliği emreder, onları kötülükten alıkoyar. Onlara iyi ve temiz şeyleri helâl, kötü ve pis şeyleri haram kılar...”⁶³ Hz. Peygamber bir yandan karşılaştığı yeni meseleler hakkında yeni hükümler veriyor, bir yandan da Müslümanlar arasındaki meselelerde hakemlik yapıyordu. Onun verdiği hükümlere uymak ise zorunluluk arz ediyordu: “Hayır! Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam mânâsıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar.”⁶⁴ Yine, “Allah ve Resûlü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mümin erkek ve hiçbir mümin kadın için kendi işleri konusunda tercih kullanma hakkı yoktur. Kim Allah’a ve Resûlü’ne karşı gelirse şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır.”⁶⁵ âyeti de Hz. Peygamber’in müminler üzerindeki nebevî etkisini vurguluyordu.

İslâm devletini kurduktan sonra bile abartıya ve şatafata kaçmayan, saltanata dönüşmemiş mütevazı bir hayat benimsemiş olan Peygamber Efendimiz, Rabbinden, kral-peygamber değil, kul-peygamber olmayı istemişti.⁶⁶ Zira o, dünyanın geçici nimetlerini değil, Allah’ın rahmetini ve O’nun nezdindeki nimetleri her şeyden üstün görüyordu.⁶⁷

⁶¹ Nahl, 16/44.

⁶² B79 Buhârî, İlim 20; M5953 Müslim, Fedâil, 15.

⁶³ A’raf, 7/157.

⁶⁴ Nisâ, 4/65.

⁶⁵ Ahzâb, 33/36.

⁶⁶ MK10686 Taberânî, el-Mu’cemü’l-kebir, X, 288.

⁶⁷ M6170 Müslim, Fedâilü’s-sahâbe, 2.

Hız. Peygamber, yirmi üç yıllık risâleti süresince yürütmüş olduğu bu tebliğ ve irşad görevi ile inananlardan oluşturduğu toplum üzerindeki câhiliye döneminin izlerini silerek onları maddî-manevî tüm kirlilerden arındırmış, böylece, gerçekleştirdiği bu toplumsal değişim ile ideal ümmeti oluşturmuştu.⁶⁸ Onun böyle bir toplum oluşturması bazı âlimlerce, “Şayet Resûlullah’ın (sav) ashâbından başka bir mucizesi olmasaydı, bu, onun peygamberliğini ispat için yeterdi.” şeklinde yorumlanmıştı.⁶⁹ Onun, ashâbını câhiliye bataklığından çıkarıp örnek bir toplum⁷⁰ hâline getirecek nüfuza sahip olması elbette ki Rabbinin ona ihsan etmiş olduğu nübüvvet görevi ile mümkün olmuştu.

⁶⁸ Âl-i İmrân, 3/110.

⁶⁹ FH4/305 Karafî, *Furûk*, IV, 305.

⁷⁰ Bakara, 2/143.